

ZADATAK 1

I Povežite pojam i definiciju.

a) <i>Produktivnost</i>	d) <i>Opticajni kapital</i>	g) <i>Predmeti rada</i>
b) <i>Javna preduzeća</i>	e) <i>Radna snaga</i>	h) <i>Inokosno preduzeće</i>
c) <i>Neproizvodan rad</i>	f) <i>Amortizacija</i>	i) <i>Intenzivnost rada</i>

1. Preduzeća koja se bave proizvodnjom roba i usluga koje se smatraju bitnim za podmirivanje pojedinačnih ili društvenih potreba.
2. Rad angažovan u činjenju neproizvodnih usluga.
3. Proizvodna moć proizvođača da u jedinici vremena proizvede određenu količinu proizvoda ili obim izvršenih usluga.
4. Ukupnost čovekovih fizičkih i intelektualnih sposobnosti koje se mogu koristiti u proizvodnji dobara i pružanju usluga.
5. Smanjivanje vrednosti osnovnih sredstava i prenošenje dela vrednosti ovih sredstava na gotove proizvode.
6. Objekti na koje čovek deluje svojim radom a pomoću sredstava za rad, menjajući im oblik i prilagođavajući ih svojim potrebama.
7. Stepentrošenja čovekove radne snage u proizvodnom procesu.
8. Deo kapitala uložen u predmete rada i plate radnika
9. Preduzeće gde vlasnik preduzeća samostalno obavlja privrednu delatnost u cilju sticanja profita. Ovo preduzeću pripada sektoru male privrede.

II Dopunite.

1. Osnovni elementi akcijskog kapitala su: _____.
2. Povećanjem produktivnosti _____ (povećava/smanjuje) vrednost po jedinici proizvoda.
3. Prema kvartalnoj podeli faktori proizvodnje su: _____.
4. Novčani fond koji se postepeno uvećava sa procesom amortizacije osnovnih sredstava naziva se _____ i iz njega se nabavljaju _____.
5. Dve vrste rabaćenja osnovnih sredstava su: _____.
6. Prost rad je _____, dok je složen rad _____.
7. Po teoriji radne vrednosti zbir tekućeg i minulog rada čine _____. Tekući rad stvara _____ vrednost, dok rezultat minulog rada je _____ vrednost. Tako da se vrednost proizvoda može iskazati i formulom _____.
8. Razlozi za osnivanje državnih preduzeća su: _____.
9. Produktivnost se povećava kada (navedite dva načina):
_____.
10. Rad može biti _____ karaktera.

11. Deo dobiti koji preduzeće isplaćuje svojim akcionarima zove se _____ .
12. Ortačko preduzeće je _____ .

III Rešite zadatke.

Zadatak 1

Preduzeće „Alfa“ je uložilo u svoje poslovanje 100.000 dinara. U 2013. godini preduzeće „Alfa“ je prodalo 2.000 jedinica proizvoda po tržišnoj ceni od 40 dinara. Preduzeće poseduje sopstveni magacin za skladištenje robe (cena godišnjeg zakupa ovakvog magacina bila bi 20.000 dinara). Za plate radnika u navedenoj godini je isplaćeno 30.000 dinara. Troškovi materijala su bili 15.000, dok su troškovi održavanja 5.000 dinara. Na osnovu datih podataka izračunati:

- a) Računovodstveni profit.
- b) Ekonomski profit.
- c) Profitnu stopu (koristite računovodstveni profit za izračunjavanje).

Zadatak 2

Akcionarskom društvu je potreban kapital u iznosu od 100.000.000 dinara. Izdaje se 100.000 akcija, po nominalnoj vrednosti 1.000 dinara. Očekuje se da dividendna stopa bude 6%, dok je postojeća kamatna stopa 4 %. Na osnovu podataka izračunati osnivačku dobit.

Zadatak 3

- a) Izračunajte tržišnu cenu akcije, ako je dividenda 45 dinara, a kamatna stopa 3 %.
- b) Izračunajte tržišnu cenu akcije, ako je nominalna vrednost akcije 2.000 dinara, dividendna stopa 10%, a kamatna stopa 5 %.

Zadatak 4

Predrag i Nenad proizvode drvene štapiće za sladolede. Pri tome koriste istu opremu za proizvodnju drvenih štapića. Predrag proizvede 1200 drvenih štapića, radeći 60 časova nedeljno. Nenad radi nedeljno 50 časova i za to vreme proizvede 1100 drvenih štapića. Ko je produktivniji, Predrag ili Nenad?

Zadatak 5

Preduzeće „Beta“ je proizvodna firma i ima osnovna sredstva u vrednosti od 800.000 dinara. Vek trajanja osnovnih sredstava je u proseku 10 godina. Izračunati godišnju stopu amortizacije i godišnji iznos amortizacije u dinarima.

IV Odgovorite na pitanja.

1. Definišite i objasnite preduzetništvo.
2. Definišite i objasnite akcionarsko društvo.
3. Objasnite profit i profitnu stopu.
4. Objasnite računovodstveni i ekonomski profit.
5. Objasnite razliku između obveznica i akcija. Koje vrste akcija postoje?
6. Definišite preduzeće i navedite ključne razloge zašto se proizvodnja organizuje u preduzećima. Šta je proizvodno preduzeće?

ZADATAK 2

OSNOVNA I OBRтна SREDSTVA

Preduzeće "Gama" se bavi proizvodnjom konfekcijske odeće i obuće. Zapošljava 1.200 radnika i nalazi se u vlasništvu države. Sredstva kojima raspolaže preduzeće su: proizvodna hala, tekstil za proizvodnju odeće, guma za obuću, magacin, dva kamiona za prevoz robe, koža, mašine za obradu kože i tektila, gorivo za vozni park, mašina za izradu kalupa, materijal za pakovanje odeće i kartonske kutije za obuću.

Preduzeće zbog male tražnje na tržištu i velike konkurencije loše posluje. Kamioni su u voznom stanju, ali je broj pređenih kilometara takav da ih treba zameniti novim. Mašine za obradu kože i tekstila su potpuno ispravne. Međutim konkurencija raspolaže naprednijim mašinama koje omogućavaju kvalitetniju obradu tektila i kože. Zbog ovako lošeg stanja u preduzeću i sve manjih prihoda, država je odlučila da proda preduzeće "Gama" na javnoj licitaciji. Milan je došao sa privremenog rada u inostranstvu i odlučio je da uloži zarađeni novac u kupovinu preduzeća "Gama". Međutim, Milan ne razlikuje osnovna i obrtna sredstva i ne može da proceni koliko preduzeće vredi.

Pitanja:

1. Pomozite Milanu da razvrsta sredstva preduzeća "Gama" na osnovna i obrtna sredstva.
2. Koje vrste rabaćenja poznajete? Navedite primer iz priče.
3. Definišite obrtna sredstva. Navedite šta sve sačinjava obrtna sredstva i koji su kriterijumi za razlikovanje obrtnih od osnovnih sredstava.
4. Objasnite principe po kojima posluju državna preduzeća.
5. Koja je razlika između javnih i državnih preduzeća? Navedite primere iz prakse.
6. Koji model privatizacije je zastupljen u primeru preduzeća „Gama”? Navedite prednosti i nedostatke ovog modela privatizacije.
7. Objasnite ostale modele privatizacije.

PRODUKTIVNOST I INTENZIVNOST RADA

Pogledajte podatke u tabelama i odgovorite na pitanja.

Tabela 1 – Poređenje produktivnosti rada i troškova rada za odabrane zemlje

Zemlja	Produktivnost radnika (u evrima)	Troškovi rada po jedinici
Češka	20,548	0,37
Mađarska	20,812	0,42
Poljska	18,527	0,36
Rumunija	12,544	0,38
Slovačka	25,043	0,32
Srbija	12,837	0,54

Izvor: World Bank, 2012, "Serbia - Country economic memorandum : the road to prosperity - productivity and exports Volume I", World Bank Publication, str 24

Tabela 2 – Struktura zaposlenosti u R.Srbiji po delatnostima u periodu 2004-2010. god. u %

Sektor	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poljoprivreda	29,4	28,5	25,2	25,5	24,1	24,0	21,9
Industrija	25,0	25,7	27,5	27,6	27,3	25,1	26,2
Usluge	45,5	45,7	47,2	46,7	48,5	50,8	51,7

Izvor: Arandarenko M., 2011, Pomoćne strategije za oporavak od krize u jugoistočnoj Evropi. Studija procene: Srbija, ILO, Ženeva, str. 25

Pitanja:

1. Navedite faktore koji utiču na produktivnost rada.
2. Šta mislite koji su razlozi niske produktivnosti rada u R. Srbiji u poređenju sa ostalim zemljama? Kako biste povećali produktivnost?
3. Objasnite intenzivnost rada.
4. U kojim sektorima (primarni, sekundarni, tercijarni) je najviše zaposlenih u R. Srbiji? Da li ovakva struktura odgovara privrednoj razvijenosti R. Srbije? Obrazložite odgovore.